

Sotsiaalministri ja terviseministri määruste muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse nr 70 „Residentuuri raamnõuded ja korraldamise tingimused” muutmise eesmärk on viia ellu Eesti taaste- ja vastupidavuskavas (edaspidi *taastekava*) ette nähtud reformi 6.1 tegevus, mille raames reguleeritakse määrusega Sotsiaalministeeriumi ja Tartu Ülikooli vahelist kokkulepet, mille alusel eelistatakse residentuuri õppekohtade kavandamisel erialasid, kus eriarstide puudus on kõige suurem. Muudatus on vajalik, et viia kehtiv õigusruum kooskõlla taastekavas kavandatud tegevustega.

Sotsiaalministri 3. septembri 2019. a määruse nr 53 „Välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajale vastavuseksami koostamise, korraldamise ja hindamise kord ning tasu suurus” ja sotsiaalministri 28. augusti 2019. a määruse nr 50 „Tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami korraldus” muutmise eesmärk on tõsta välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajate vastavuseksami tasusid ning tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami menetlus- ja eksamitasusid. Kehtivad tasumäärad ei kata Tartu Ülikooli ja tervishoiukõrgkoolide tegelikke kulusid, mis kaasnevad nimetatud eksamite korraldamisega. Muudatus on vajalik, et viia tasumäärad kooskõlla eksamite korraldamise tegelike kuludega ning tagada tasude kulupõhisus ja teenuse jätkusuutlikkus.

Terviseministri 26. novembri 2024. a määruse nr 47 „Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse andmise tingimused ja kord” muutmise eesmärk on lõpetada õdede põhiõpet korraldava tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori palgakulu katmiseks toetuse andmine ja kasutamine. Määruse muudatuse kohaselt võib edaspidi toetust taotleda lisaks juriidilisele isikule ka füüsilisest isikust ettevõtja. Muudatus on vajalik, et suunata meetme ettenähtud vahendid selle tegelikule sihtotstarbele ehk praktikabaaside juhendajate tasustamiseks.

Eelnõul on positiivne mõju halduskoormusele. Määruse eelnõu §-ga 4 muudetavast terviseministri 26. novembri 2024. a määrusest nr 47 „Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse andmise tingimused ja kord” jäetakse välja võimalus anda ja kasutada toetust õdede põhiõpet korraldava tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori palgakulu katmiseks. Seetõttu ei ole ka määruse lisas 2 sätestatud aruande esitamine enam vajalik.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Leena Kalle (leena.kalle@sm.ee). Määruse mõjude analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi analüüsiosakonna analüütik Vootele Veldre. Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kristella Kukk. Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Määrus kehtestatakse Tartu Ülikooli seaduse § 7 lõike 2, tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 28 lõike 11 ja § 30 lõike 3⁷ ning riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Taastekava on kinnitatud Euroopa Nõukogu 16. juuni 2023. a rakendusotsusega ning selle elluviimiseks on taaste- ja vastupidavusrahastust (*Recovery and Resilience Facility*, edaspidi RRF) Eestile eraldatud toetus kogusummas ca 953 miljonit eurot. Taastekava sisaldab reforme

ehk meetmeid, mille rakendamiseks RRF-ist toetust ei anta, ja investeeringuid, mille elluviimiseks tuleb RRF-ist eraldatud toetust kasutada. Sotsiaalministeerium viib taastekava raames ellu neli reformi ja ühe investeeringu, sealhulgas tuleb reformi nr 6.1 „Eesti tervishoiukorralduse terviklik muutmine“ ühe eesmärgina muuta Sotsiaalministeeriumi ja Tartu Ülikooli vahelist lepingut, et sätestada nõuded sisseastumise järkjärguliseks suurendamiseks teatud kutsealadel, kus on kõige suurem arstide puudus. RRF-i puhul on tegemist tulemuspõhise instrumendiga ning kogu eraldatud toetuse saamiseks tuleb Eestil tõendada kõigi taastekavas kokkulepitud eesmärkide saavutamist nii RRF-ist toetatavate investeeringute raames kui ka nn null-tuluga reformide raames.

Eesmärgi täitmata jätmise eest on Euroopa Komisjonil (edaspidi EK) õigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha, artikli 24 kohaselt peatada RRF-i maksed ning vähendada Eestile väljamakstavat toetuse summat. Peatatava makse summa arvutamise meetodika on paika pandud EK 21. veebruari 2023. a teatise nr COM(2023) 99 final „Recovery and Resilience Facility: Two years on. A unique instrument at the heart of the EU's green and digital transformation“ lisas 2. Meetodika kohaselt arvutatakse ühe eesmärgi ühikukulu, jagades taastekava kogumaksumus taastekavas kokku lepitud eesmärkide koguarvuga, olenemata meetme (reformi või investeeringu) ulatusest ja tegelikust maksumusest. Meetodikas on peatatavate summade kindlaks määramiseks ette nähtud selge ja ühtne lähenemine, mis jätab samas kaalutlusruumi koefitsientide rakendamiseks ning ühe eesmärgi ühikulud ülespoole või allapoole korrigeerimiseks.

Eestile eraldatud RRF-i toetuse kogusumma on ca 953 miljonit eurot ning taastekavas kokkulepitud eesmärkide arv on 113, seega on ühe eesmärgi ühikukuluks ca 8,4 miljonit eurot. Niinimetatud null-tuluga reformi ühe seadusandliku akti kehtestamisega seotud eesmärgi täitmata jätmise korral kohandatakse selle ühikukulu koefitsiendiga 5 ehk Eestile eraldatud toetuse kogusummat vähendatakse vähemalt 42,2 miljoni euro võrra. Praktikas võib toetuse vähendamise summa mitmekordistuda (nt rakendatakse täiendavalt koefitsienti 3 ning toetuse vähendamine ulatub 126,5 miljoni euroni), kui EK peab reformi elluviimist eriti oluliseks, et lahendada riigipõhistes soovitusetes (*country-specific recommendations*, CSR) kindlaks tehtud probleeme või märkimisväärset osa probleemidest. Seega, kuigi reformi „Eesti tervishoiukorralduse terviklik muutmine“ elluviimiseks ei ole RRF-ist toetust eraldatud, võib selle reformi ühe eesmärgi saavutamata jätmine tingida Eestile eraldatud RRF-i toetuse kogusumma vähendamise. See tähendab, et kannatada võib Sotsiaalministeeriumi ja/või mõne teise ministeeriumi vastutusalas oleva investeeringu rahastamine RRF-ist ja seega ka edukas elluviimine ning järelikult võib ohtu sattuda juba teiste eesmärkide saavutamise, põhjustades omakorda uuesti RRF-i maksete peatamist ja toetuse summa vähendamist EK poolt.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb viiest paragrahvist.

Määruse eelnõu §-ga 1 täiendatakse sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse nr 70 „Residentuuri raamnõuded ja korraldamise tingimused“ § 3 lõikega 3, mille kohaselt eelistatakse residentuuri tellimuse esitamisel õppekohtade arvu puhul erialasid, kus eriarstide puudus on suurim. Iga residentuuri eriala kohta kokkulepitud õppekohtade lõplik arv kinnitatakse Sotsiaalministeeriumi ja Tartu Ülikooli vahel sõlmitavas lepingus.

Taastekavas on ette nähtud määruse jõustumine, millega muudetakse Sotsiaalministeeriumi ja Tartu Ülikooli vahelist residentuuritellimust reguleerivat lepingut, keskendudes eelkõige nendele erialadele, kus eriarstide puudus on kõige suurem.

Taastekavas kavandatud tegevuse elluviimiseks kasutatakse igal aastal ajakohaseid andmeid, mis annavad ülevaate eriarstide puudusest nii erialati kui ka piirkonniti. Lisaks korraldab Sotsiaalministeerium igal aastal enne residentuuritellimuse lepingu sõlmimist residentuuritellimuse kohtumise, kus erialaühendustel, Tartu Ülikoolil ja Tervisekassal on võimalus esitada andmeid ja ettepanekuid eriarstide vajaduse ning regionaalse jaotuse kohta. Esitatud teabe alusel koostab Sotsiaalministeerium Tartu Ülikoolile residentuuritellimuse, võttes eeskätt aluseks nende erialade vajaduse, kus eriarstide nappus on suurim, ning sõlmib asjakohase lepingu. Residentuuritellimuse esitamisel ei saa arvestada kõigi soovitud ettepanekutega, vaid tehakse valikuid konkreetsete vastuvõtukohtade vahel. Eriarstide arvu prognoosimiseks ja õppekohtade piisavuse hindamiseks kasutatakse tervishoiu tööjõu planeerimise mudelit, mis võrdleb erialasid ühtsetel meetodilistel alustel, toob välja erialade tööjõuhulka mõjutavad muutujad ning aitab aru saada, millal ja kui suures ulatuses tuleks õppemahte muuta, et jõuda sihtaastaks soovitud eriarstide hulgani.

Muudatus on eelkõige õigustehniline ning sel puudub otsene mõju Sotsiaalministeeriumile, Tervisekassale ja Tartu Ülikoolile. Residentuuritellimuse koostamisel on seni alati eelistatud neid erialasid, kus eriarstide nappus on suurim. Lähtudes RRF-i meetme raames sõlmitud lepingust fikseeritakse see põhimõte nüüd sõnaselgelt ka õigusaktis.

Määruse eelnõu §-dega 2 ja 3 muudetakse sotsiaalministri 3. septembri 2019. a määrusega nr 53 „Välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajale vastavuseksami koostamise, korraldamise ja hindamise kord ning tasu suurus“ ja sotsiaalministri 28. augusti 2019. a määrusega nr 50 „Tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami korraldus“ kehtestatud välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajate vastavuseksami tasusid ning tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami menetlus- ja eksamitasusid.

Tasude suurus on püsinud muutumatuna viimased 15 aastat ja nii menetlus- kui ka eksamitasu praegused määrad ei kata Tartu Ülikooli sõnul nende tegelikke kulusid.

Keskmiselt on aastas menetletud ligikaudu 38 taotlust ja korraldatud 34 eksamit. Aastatel 2021–2024 on taotluste ja eksamite arvud olnud järgmised:

- 2021. aastal 25 ja 21;
- 2022. aastal 73 ja 32;
- 2023. aastal 41 ja 47;
- 2024. aastal 27 ja 49;
- 2025. aastal 26 ja 22.

Praegu on määrustes kehtiv menetlustasu 192 eurot taotluse kohta. Tartu Ülikooli arvutuste kohaselt hõlmab tegelik töömaht ühes kalendriaastas komisjoni tööd (nelja komisjoniliikme töö ligikaudu 150 tundi), dokumentide menetlust (kokku ligikaudu 300 tundi) ja taotlejate nõustamist (kokku ligikaudu 60 tundi). Kokku on aastane menetluse töömaht ligikaudu 510 tundi 30 taotleja kohta (ehk 17 tundi taotluse kohta). Tartu Ülikooli töötajate keskmise tunnihinna (20 eurot/bruto) juures moodustab tööjõukulu koos tööandja maksudega ligikaudu 13 648 eurot ning arvestuslikult koos ülikooli ja valdkonna üldkuluga kokku ligikaudu 16 056 eurot aastas. Sellest tulenevalt on menetluskulu ühe taotluse kohta ligikaudu 535 eurot, mis koos kehtiva käibemaksumääraga (24%) on ligikaudu 664 eurot. Seega ei kata praegune määrukses kehtiv menetlustasu tegelikke kulusid.

Praegu on määrustes kehtiv eksamitasu 384 eurot. Eksam koosneb ülikooli lõpueksamist (5 EAP-d), mida korraldatakse keskmiselt kaks korda aastas, ja tööpraktikast. Meditsiiniteaduste valdkonna eestikeelses arstiõppes on ainepunkti hind praegu 100 eurot (riiklik ülempiir tõuseb alates 2026/2027. õppeaastast 150 euroni). Sellest tulenevalt on ainuüksi lõpueksami osa maksumus ainepunkti hinda arvestades 750 eurot. Sellele lisanduvad taotlejate nõustamine, dokumentide menetlus ning ruumi, tehnika ja õppekeskkondade kasutamise kulud. Kokku on eksami (lõpueksam + tööpraktika) tegelik kulu ühe taotleja kohta

Tartu Ülikooli arvutuste kohaselt ligikaudu 1150 eurot (koos üldkuluga), mis koos kehtiva käibemaksumääraga (24%) moodustab 1426 eurot.

Kokku on Tartu Ülikooli arvestuslik kulu ühe taotleja menetlus- ja eksamitasu kohta koos kehtiva käibemaksumääraga (24%) 2090 eurot. TTKS § 28 lõigete 9 ja 10 ning § 30 lõike 3 alusel võib Tartu Ülikool eksamite eest tasu võtta kõige enam 1000 eurot. Sotsiaalministri 3. septembri 2019. a määruse nr 53 „Välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajale vastavuseksami koostamise, korraldamise ja hindamise kord ning tasu suurus ja sotsiaalministri“ ja sotsiaalministri 28. augusti 2019. a määruse nr 50 „Tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami korraldus“ kohaselt on Tartu Ülikoolil võimalik eksamitasu nõuda kokku kuni 576 eurot. Seadust muutmata on praegu võimalik määrustes eksamitasusid tõsta järgmiselt:

- menetlustasu 425 eurot;
- eksamitasu 575 eurot.

Määruses sätestatud tasud sisaldavad kehtivat käibemaksumäära ja tegemist on lõpliku hinnaga.

Lisaks arstide vastavuseksami tasumäärade muutmisega korrigeeritakse proportsionaalselt ka õe, eriõe ja ämmaemanda vastavuseksami tasusid. Antud ettepaneku tegid ühiselt Tallinna Tervishoiu Kõrgkool ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on õe, eriõe ja ämmaemanda vastavuseksami menetlus- ja eksamitasud ligikaudu 1,6 korda madalamad võrreldes Tartu Ülikooli korraldatavate arstide ja eriarstide vastavuseksamitega. Kavandatud arstide vastavuseksami tasude tõusuga suureneks märkimisväärselt erinevus Tartu Ülikooli ning tervishoiukõrgkoolide korraldatavate vastavuseksamite tasustamise vahel. Kuna õe, eriõe ja ämmaemanda vastavuseksami korraldamisega seotud tegelik kulu on ka tervishoiukõrgkoolides viimastel aastatel oluliselt suurenenud, on põhjendatud ka õe, eriõe ja ämmaemanda vastavuseksami tasude tõstmine, et säilitada senine proportsionaalne tasustamise põhimõte Tartu Ülikooli ja tervishoiukõrgkoolide korraldatavate vastavuseksamite vahel ning tagada vastavuseksami korraldamise jätkusuutlikkus ja kvaliteet.

Lisaks lühendatakse määruse eelnõu §-s 2 sotsiaalministri 3. septembri 2019. a määruse nr 53 „Välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajale vastavuseksami koostamise, korraldamise ja hindamise kord ning tasu suurus“ pealkirja. Pikk pealkiri muudab määrusele viitamise ja selle kasutamise (sh teistes õigusaktides ja dokumentides) ebamugavaks ning suurendab õigustehniliste ebatäpsuste riski. Määruse reguleerimisala on sätestatud määruse §-s 1, mistõttu ei ole selle kordamine määruse pealkirjas vajalik. Muudatus ei mõjuta määruse sisu ega selle adressaatide õigusi ja kohustusi.

Määruse eelnõu §-ga 4 muudetakse läbivalt terviseministri 26. novembri 2024. a määrust nr 47 „Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse andmise tingimused ja kord“ nii, et jäetakse välja võimalus anda ja kasutada toetust õdede põhiõpet korraldava tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori palgakulu katmiseks. Edaspidi ei ole tervishoiukõrgkoolidel enam võimalik taotleda praktikakoordinaatori palgakulu kompenseerimist sellest toetusest. Muudatus on vajalik, et suunata meetme vahendid vastavalt selle tegelikule sihtotstarbele ehk praktikabaaside juhendajate tasustamiseks. Lisaks on tehtud täiendus määruse §-s 5. Seni on saanud toetust taotleda üksnes juriidiline isik, edaspidi saab seda teha ka füüsilisest isikust ettevõtja.

Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse meetme väljatöötamise vajaduse tingis õdede koolitusmahtude kiire suurenemine. Eelmise konsensusleppega seati siht võtta alates 2022. aastast vastu 700 õendustudengit aastas. Sellega kaasnesid aga mitmed kitsaskohad õppepraktika korralduses. Kitsaskohtade leevendamiseks loodud toetusmeetmega sooviti lahendada kaks probleemkohta: tagada kvaliteetne juhendamine kõigile lisanduvatele tudengitele (makstes praktikajuhendajatele ühtset tasu) ning leevendada õppeasutuste koormust praktika planeerimisel ja dokumenteerimisel (kompenseerides praktikakoordinaatori töö). Praktikakoordinaatorite kulude hüvitamine toetusmeetmest oli seega algselt osa

lahendusest, mis aitas üheskoos praktikabaaside toetamisega hajutada õppetööpraktika laiendamisest tulenevaid pingeid. Tervishoiukõrgkoolide ülesannete hulka kuulub praktikakohtade leidmine ja jaotamine, raamlepete sõlmimine (kokku sadade praktikabaasidega) ning koostöö praktikajuhendajatega, tagamaks et praktika vastab õppekava nõuetele. Lisaks tuleb kõrgkoolidel hallata mahukat aruandlust. Praktikabaasid esitavad iga praktikale suunatud üliõpilase kohta aruande (sisaldab juhendatud tundide arvu), mida kõrgkooli praktikakoordinaator peab kontrollima ja mille ta peab enne toetuse väljamaksmist kinnitama. Toetusmeetme loomisel peeti mõistlikuks asjaolusid arvestades see lisakoormus kompenseerida. Ilma riikliku toeta oleks kõrgkoolid pidanud praktikakorralduse laienemisega seotud lisakulud (sh uute praktikakoordinaatorite palgad) katma oma eelarvest, mis võinuks piirata nende võimekust praktikakohti hallata. Toetuse eraldamine praktikakoordinaatorite palgakulude katmiseks andis kõrgkoolidele kindluse, et nad suudavad suurema arvu üliõpilaste praktikaid nõuetekohaselt koordineerida, ja vähendas riski, et administreerimisraskused hakkaksid takistama praktikakohtade loomist või juhendamise kvaliteeti. Kõrgkoolid said keskenduda õppeprotsessi sisulisele juhendamisele ning praktikabaasid said sujuvamalt tudengeid vastu võtta, teades, et nii juhendamine kui ka selle korralduslik tugi on rahastatud.

Esialgne korraldus, kus toetusest kaeti tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori palk, oli mõeldud eeskätt üleminekuabinõuna, mis tunnistas õenduspraktika reformi käivitamisel kõrgkoolide ajutist lisarolli ja -kulu. Nüüdseks on toetusmeede sisse töötatud ning põhirõhk nihkub tagasi meetme tegelikule sihtotstarbele, milleks on praktikajuhendamise eest tasu maksmine praktikabaasidele. Eelnõu koostajate hinnangul on õdede praktika rahastamise süsteem jätkusuutlik ka ilma koolide eraldi doteerimiseta. Tervishoiukõrgkoolid on suutnud praktikakorralduse laiendamise oma tööruutidesse integreerida ning edaspidi peavad nad praktikakoordinaatori kulud oma eelarvest katma. See otsus on seotud ka võrdse kohtlemise põhimõttega – ühegi teise tervishoiutöötaja kutseala (ega üldiselt teiste valdkondade) puhul ei kompenseeri riik kõrgkoolidele praktilise õppe koordineerimise kulusid. Õdede kutseala puhul sai seda seni teha erandkorras, kuna tegemist oli kiiret reageerimist nõudva poliitikamuudatusega. Nüüd, kui erakorraline toetus on oma eesmärgi täitnud (praktikabaaside rahastamine on käivitunud ja õdede vastuvõttu on oluliselt suurendatud), peetakse otstarbekaks kaotada erand ja viia süsteem kooskõlla üldpõhimõtetega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud EL-i õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusel on sidusrühmadele vähene sotsiaalne ja majanduslik mõju. Määrusel ei ole mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega riigi ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Mõju sihtrühm: vastavuseksami läbimist soovivad isikud

Eelnõul on mõju inimestele, kes soovivad Tartu Ülikooli või tervishoiukõrgkoolide juures läbida vastavuseksami – neile suurenevad eksamiga seotud tasud. Inimesele, kes tuleb Eestisse mõnest kolmandast riigist, eriti majanduslikult vähemarenenud riigist, on oluliselt suurenev tasu märkimisväärne. Teisalt on selliste isikute koguarv 20–30 inimest aastas ja rahaline kogumõju marginaalne (kokku mõni tuhat eurot). Vastavuseksami edukas läbimine annab arstile võimaluse kutsealal töötamiseks nii Eestis kui ka teistes Euroopa Liidu riikides. Tervishoiu tööturu osapoolte sõlmitud kollektiivlepe tagab erialata arstile miinimumtöötasu, mis ületab 3500 eurot kuus.¹ Seega tuleb suurenev eksamikulu lugeda potentsiaalselt saadavate hüvedega proportsioonis olevaks. Tõenäoliselt ei avalda eksamitasu suurendamine

¹ [2025_03_22_Tervishoiuvaldkonna_kollektiivleping_2025_2026.pdf](#)

käitumuslikku mõju ning ükski vastavuseksami taotlej isik ei jäta taotlust tasu suurenemise tõttu esitamata.

Mõju sihtrühm: Tartu Ülikool

Vastavuseksami tasude suurendamine suurendab Tartu Ülikooli tulu ja vähendab omafinantseerimise koormust, mida ülikool peab eksamite korraldamise tegelike kulude tõttu kandma. Samas on ülikoolile lisatulu (mõni tuhat eurot) osakaal ülikooli eelarves (selle suurus ületab 2026. aastal 300 miljonit eurot) marginaalne ja seega ka eelnõu majanduslik mõju ülikoolile marginaalne.

Mõju sihtrühm: Tartu Tervishoiu Kõrgkool ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkool

Otsus lõpetada õdede praktikakoordinaatorite palgakulude toetamine avaldab negatiivset majanduslikku mõju tervishoiukõrgkoolidele ning edaspidi peavad nad praktikat koordineerivate töötajate palgakulu (2026. a kokku 201 554 eurot) tervenisti ise katma. Kulu on piiratud ulatusega ja mõjutab üksnes kahe asutuse eelarvet. Poliitikamuudatuse aluseks on eeldus, et tervishoiukõrgkoolid suudavad praegu jätkata õendustudengite praktika koordineerimist oma tavapärase rahastuse piires sarnaselt teiste erialadega, ilma et see ohustaks õppetöö kvaliteeti.

Nagu eespool selgitatud, oli praktika koordineerimise rahastamine ajutise iseloomuga ja mõeldud perioodiks, mil õendustudengite arv kiiresti oluliselt kasvas. Ühes õendustudengite arvu kasvuga on kooskõlas konsensusleppega kasvanud ka Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) rahastus tervishoiukõrgkoolidele. Seega kaetakse vähemalt osaliselt kõrgkoolidele püsivalt suurenenud korralduskoormust riigieelarvest HTM-i eelarve kaudu. Seevastu õdede juhendamise koormust kantakse poliitilise otsusena erandkorras ehk erinevalt kõikidest muudest tasemehariduslikest õppekavadest edasi Sotsiaalministeeriumi eelarvest ning seejuures suunatakse kõik toetusmeetme tingimuste muutmise järel vabanevad vahendid edaspidi praktikabaaside juhendajatele, mis tugevdab meetme põhieesmärki – parandada praktikajuhendamise tingimusi ja sellega tulevaste õdede väljaõpet.

Vastavuseksami tasude suurendamine suurendab tervishoiukõrgkoolide tulu ja vähendab omafinantseerimise koormust, mida koolid peavad eksamite korraldamise tegelike kulude tõttu kandma.

Mõju sihtrühm: õdede praktilist õpet võimaldavad tervishoiuasutused

Eelnõu jõustumisel suunatakse ministri määruse alusel võimaldatav õdede põhiõppe praktika juhendamise toetus edaspidi täielikult praktikajuhendajate tasustamisse ehk baasasutustele eraldatud praktikantide juhendamiseks mõeldud eelarve suureneb. Samuti laieneb toetuse saajate ring. Edaspidi võivad füüsilisest isikust ettevõtjatest tervishoiutöötajad, kes tegutsevad praktikabaasina, samuti toetust taotleda, mis on positiivne majanduslik mõju uuele sihtrühmale. Praktikas suureneb seega toetusfondi eelarve ja potentsiaalsete toetuse saajate ring, kuid muud tingimused jäävad samaks. Poliitikamuudatusest võidavad enim õdesid juhendavad tervishoiuasutused, kes on varem toetusest ilma jäänud.

Kokkuvõttes on eelnõu otsesed sotsiaalsed ja majanduslikud mõjud vähesed ning piiratud konkreetsete sihtrühmadega. Teistele valdkondadele (sh julgeolek, keskkond, regionaalne ja halduskorralduslik tasand) olulisi mõjusid ei kaasne. Samas aitab muudatus tagada tervishoiukorralduse sidusama rahastuse ja vältida potentsiaalselt ulatuslikku negatiivset mõju riigieelarvele, hoides ära Euroopa Liidu taasterahastu toetuse võimaliku vähenemise. Eelnõu mõjude üldhinnang on seega positiivne – eesmärgipärased muudatused viiakse ellu ilma märkimisväärse kõrvalmõjuta.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruste rakendamisega ei kaasne riigieelarvele täiendavaid kulusid ega tulusid. Küll aga võivad riigieelarve tulud kahaneda, kui sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse nr 70 „Residentuuri raamnõuded ja korraldamise tingimused” muudatust ei rakendata ning sellest tulenevalt otsustab EK kahandada Eestile määratud RRF-i toetust. Rakendamata jätmisega seotud negatiivne mõju riigieelarvele võib olla 42,2–126,5 miljonit eurot.

6. Määruse jõustumine

Sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse nr 70 „Residentuuri raamnõuded ja korraldamise tingimused” muudatus peab jõustuma hiljemalt 30.06.2026, kuna see tähtaeg on seatud taastekavas tegevuse jõustumise ajaks.

Sotsiaalministri 3. septembri 2019. a määruse nr 53 „Välisriigis kvalifikatsiooni omandanud tervishoiutöötajale vastavuseksami koostamise, korraldamise ja hindamise kord ning tasu suurus” ja sotsiaalministri 28. augusti 2019. a määruse nr 50 „Tervishoiutöötaja teooria- ja praktikaeksami korraldus” muudatused jõustuvad 01.09.2026 seoses uue õppeaasta algusega, et anda Tartu Ülikoolile piisav ettevalmistusaeg eksamitasude tõusust teavitamiseks.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tartu Ülikoolile, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolile, Tartu Tervishoiu Kõrgkoolile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.

Ettepanekud ja nendega arvestamine on lisatud seletuskirjale lisana 2.